

МЕТОДИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ БІЗНЕС-СТАТИСТИКИ В СФЕРІ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

ОСТАПЧУК Ольга

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-4893-0659>

e-mail: ostapchuko@khmnu.edu.ua

У статті наголошується на ролі та важливості розробки й використання інформаційно-аналітичного забезпечення в процесах управління конкурентоспроможністю суб'єкта господарювання. У якості відповідної бази розглядається бізнес-статистика як новий напрям формування статистичних даних про перебіг економічних процесів і явищ, однак не рівні національної економіки, її функціональних сфер, регіонів, галузей економіки тощо, а на рівні бізнес-процесів суб'єкта господарювання, безпосередньо у його внутрішньому та зовнішньому середовищі. Вказано на те, що конкурентоспроможність слугує критично важливою характеристикою спроможності економічного агента до сталого функціонування і життєздатності в умовах нестабільності і невизначеності. Зазначено, що конкурентоспроможність сама по собі є системною і комплексною характеристикою. Відтак, для її аналізування й оцінювання необхідна розлога база даних (Big Data), зібраних в ході бізнес-аналітики суб'єкта господарювання. Відтак, метою дослідження стало визначення та узагальнення методико-прикладних аспектів, а також напрацювання рішень з бізнес-статистики у системі менеджменту конкурентоспроможності суб'єкта господарювання. Розроблено систему методології бізнес-статистики аналізу та діагностування стану конкурентоспроможності підприємства. Визначено імперативи та базисні положення посилення конкурентних позицій підприємств. Систему індикаторів бізнес-статистики управління конкурентоспроможністю суб'єкта господарювання представлено у вигляді композиційних блоків. Вказано на цілі та завдання політики підприємства з посилення його конкурентних позицій.

Ключові слова: бізнес, підприємство, суб'єкт господарювання, конкурентоспроможність, управління, бізнес-процеси, бізнес-статистика, індикатори, методика аналізу, політика забезпечення.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2024-14-15>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Управління підприємством є цілком природнім процесом досягнення мети і цілей його стабільного довгострокового функціонування й розвитку. При тому, загальна система менеджменту в бізнесі включає безліч різноманітних часткових процесів як функціональних, так і структурних. Однак, більшість з них «перетікає» у складніші і системніші сфери управління, до яких, беззаперечно, відноситься конкурентоспроможність корпоративної структури.

Тому значний акцент у менеджменті функціонування та розвитку підприємства слід зосереджувати на формуванні й зміцненні конкурентних позицій, забезпеченні стійкої конкурентоспроможності бізнесу. Управління завжди починається з аналізу і в контексті конкурентоспроможності це також важливо. Для досягнення цієї мети потрібно використовувати ефективну інформаційно-аналітичну базу. Така база на сьогодні трактується як бізнес-статистика – окремий напрям діяльності, пов'язаний зі збором, узагальненням, опрацюванням даних задля вироблення якісних, ефективних і дієвих управлінських рішень.

Саме тому, узгодження і подальший розвиток теоретико-методичних засад, розробка методико-прикладних рекомендацій відносно становлення й ефективного використання інструментарію бізнес-статистики в системі політики та заходів забезпечення конкурентоспроможності підприємств і організацій мають постійний високий рівень актуальності і своєчасності, затребуваності як з позиції теорії і практики, так і безпосередньо бізнесу.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Різного роду аспекти проблематики менеджменту в сфері забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання досліджуються в актуальних публікаціях таких вітчизняних дослідників і науковців, як Ц. Бай, А. Кухарук [1], О. Виноградова, О. Куценко [2, с.97-101], Г. Жалдак, А. Мамаджанов [3, с.52-59], Р. Уразалієв [12, с.153-158] та ін. У цих та інших результатах досліджень розкриваються сутнісно-змістові і типологічні характеристики конкурентоспроможності та конкурентних позицій, визначаються функціонально-структурні компоненти конкурентоспроможності, індикатори, які їх визначають, принципи, підходи та засоби посилення конкурентних позицій підприємств, у т. ч. різних видів економічної діяльності та за різної ситуації на ринку, економіко-ресурсного потенціалу, стану розвитку суб'єкта господарювання, міцності його фінансово-ресурсних позицій і тому подібне.

Як конкурентоспроможність, так і інформаційно-аналітичне забезпечення в системі управління нею стали предметом досліджень таких науковців, як В. Смесова, І. Іщенко [8, с.76-82],

Р. Лупак, Б. Мізюк, В. Зайченко [12,с.70-88] та ін. У публікаціях зазначених авторів у фокусі уваги перебувають питання методики і методології аналізування конкурентоспроможності, а саме такі їх елементи, як мета, завдання, декомпозиція, складові, критерії та індикатори, підходи і методи до аналізування. Зазначені праці слугують фундаментом для ухвалення управлінських рішень в сфері конкурентоспроможності і посилення конкурентних позицій суб'єктів господарювання.

Разом зі тим, більш конкретні і прикладні механізми та інструменти посилення конкурентоспроможності підприємств і організацій стали предметом наукових пошукувань таких дослідників, як Р. Лупак [4,с.88-92], О. Малій [5,с.71-74], Н. Рибалко [6,с.27-29], І. Рудченко [7,с.16-19], В. Фоміних, Д. Безпалова, А. Довгопола [9,с.61-64], Л. Чех, О. Корогодова [10], Н. Руцишин [11,с.12-18], Т. Васильців [13], Р. Лупак, М. Куницька-Ляш, Я. Березівський [13,с.70-88] та ін. У роботах цих та інших вчених згадується про різні аспекти бізнес-статистики, визначаються основні принципи, показники та індикатори, проводиться аналіз і діагностика, а також здійснюється формулювання критично важливих висновків для обґрунтування та ухвалення ефективних управлінських рішень в вивченій галузі.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Однак, на сьогодні питання бізнес-статистики і управління конкурентоспроможністю суб'єктів господарювання як поєднання в межах однієї проблеми зустрічаються дуже зрідка. Відповідно, існує брак досліджень, де б була напрацьована повноцінна методологія бізнес-статистики безпосередньо в цілях і у межах системи менеджменту конкурентоспроможності бізнес-одиниць. Вказане, власне, слід розглядати як існуючу прогалину (невирішену на сьогодні частину) в аналізованій сфері дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є визначення та узагальнення методико-прикладних аспектів, а також напрацювання рішень з бізнес-статистики у системі менеджменту конкурентоспроможності суб'єкта господарювання.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Конкурентоспроможність підприємства є системною і комплексною категорією, відтак, її можливо оцінити різними індикаторами, однак для формування узагальнюючого висновку необхідне застосування методів інтегрального (композиційного) аналізування. У таких цілях можуть застосовуватися методи головних компонент, нелінійних економетричних залежностей, еластичності, стохастичний, нелінійної динаміки, евристичний, метод Брауна-Робінсона та ін.

У цьому дослідженні для обчислення інтегрального рівня конкурентоспроможності підприємства застосовано метод композиційного аналізу. Систему індикаторів, які при цьому застосовувалися, наведено у табл. 1.

Система індикаторів для оцінювання конкурентоспроможності підприємства включає 30 індикаторів – показників, які в сукупності розкривають провідні фінансові та економічні (господарські) аспекти функціонування й розвитку аналізованого суб'єкта господарювання.

На нашу думку, запропонована система індикаторів достатньо збалансована, адже передбачає по 5 показників – індикаторів за кожною зі складових конкурентоспроможності бізнесу, якими є:

- (1) ресурсна, відповідальна за доступність та повноцінність забезпечення підприємства основними необхідними фінансовими та господарськими ресурсами;
- (2) інвестиційна, що характеризує забезпеченість підприємства інвестиційними ресурсами, а також ефективність їх використання, якість та ефективність інвестиційних процесів в цілому;
- (3) грошово-кредитна, яка відображає тривалість і ліквідність використання суб'єктом господарювання його грошових засобів, раціональність кредитних зобов'язань;
- (4) боргова, покликана надати характеристику обсягу й структурі боргових зобов'язань суб'єкта господарювання, включно з якістю та ефективністю обслуговування позикових ресурсів;
- (5) фінансово-господарська, що показує ефективність використання ресурсного забезпечення бізнесу, у т. ч. з позиції фінансових аспектів такої ефективності;
- (6) страхова, значимість якої в тому, що вона доповнює попередні характеристики і вказує на надійність відносин з контрагентами і споживачами продукції (послуг) підприємства, якість ризик-менеджменту та само- і на загал страхування бізнесу.

Таким чином, у підсумку здійснених розрахунків отримано систему значень вагових коефіцієнтів індикаторів конкурентоспроможності підприємства, у т. ч. за кожним з років періоду 2019-2023 рр.

Таблиця 1

Конфігурація компонент та індикаторів оцінювання конкурентоспроможності підприємства

Компоненти	Індикатори	Вплив
Ресурсна	1. Вартість активів	+
	2. Фондоозбросність	+
	3. Рівень забезпеченості оборотним капіталом	+
	4. Рівень оновлення основних засобів	+
	5. Рівень інноваційно-технологічного розвитку	+
Інвестиційна	1. Частка капітальних інвестицій в активах	+
	2. Рівень ефективності капітальних інвестицій	+
	3. Рівень реінвестованого прибутку	+
	4. Чиста приведена вартість інвестицій	+
	5. Рівень дохідності грошових потоків	+
Грошово-кредитна	1. Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	+
	2. Тривалість обороту грошових коштів	-
	3. Коефіцієнт покриття короткострокових боргів	+
	4. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	+
	5. Співвідношення приросту власного капіталу та приросту валюти балансу	+
Боргова	1. Частка боргових зобов'язань у реалізованій продукції	-
	2. Коефіцієнт фінансової залежності	-
	3. Частка платежів за борговими зобов'язаннями в активах	-
	4. Частка короткострокових кредитів банків у собівартості реалізованої продукції	-
	5. Частка прострочених боргових зобов'язань в активах	-
Фінансово-господарська	1. Рівень рентабельності власного капіталу	+
	2. Співвідношення доходу та вкладеного капіталу	+
	3. Продуктивність праці, у розрахунку на одного працівника	+
	4. Коефіцієнт платоспроможності	+
	5. Коефіцієнт фінансової автономії	+
Страхова	1. Частка кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування у поточних зобов'язаннях	-
	2. Рівень надійності постачальників	+
	3. Рівень надійності покупців	+
	4. Коефіцієнт самострахування бізнесу	+
	5. Якість ризик-менеджменту	+

Отримана інформація (табл. 2) має вагоме прикладне значення не тільки з позиції того, що вона необхідна для подальших розрахунків, але й відносно розуміння того, які з індикаторів у найбільшій мірі визначають ту, чи іншу складову конкурентоспроможності підприємства. Так, встановлено, що ресурсна компонента конкурентоспроможності цього підприємства в найбільшій мірі визначається такими аспектами, як рівень оновлення основних засобів (22,7 %), інноваційно-технологічна модернізація бізнесу (22,6 %), фондоозбросність (22,1 %) та забезпеченість суб'єкта господарювання оборотним капіталом (21,9 %). Тоді як значно нижчим є рівень впливу на ресурсну компоненту конкурентоспроможності досліджуваного підприємства вартості його активів (лише 10,7 %).

Відносно інвестиційної компоненти, то її практично в рівній мірі визначають всі її індикатори із незначним переважанням рівня ефективності використання капітальних інвестицій (21,2 %) та рівня доходності грошових потоків (21,2 %). Відтак, менеджменту підприємства слід приділяти рівномірну увагу до всіх аспектів залучення та використання інвестиційних ресурсів суб'єкта господарювання.

В частині грошово-кредитної складової конкурентоспроможності підприємства найбільший вплив мають такі індикатори, як ліквідність грошового потоку (20,4 %), рівень покриття короткострокових боргів (20,4 %) та коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (20,3 %). Таким чином, питання забезпеченості грошово-кредитної компоненти конкурентоспроможності бізнесу також системне і комплексне, потребує уваги практично до всіх внутрішніх елементів як системи грошового обігу бізнесу, так і його кредитних зобов'язань.

Таблиця 2

Вагові коефіцієнти індикаторів конкурентоспроможності підприємства, 2019-2023 рр., %

Індикатори	Роки/вагові коефіцієнти, %				
	2019	2020	2021	2022	2023
Ресурсна компонента					
Вартість активів	20,4	19,9	20,2	15,8	10,7
Фондоозбронність	20,3	19,9	19,2	12,7	22,1
Забезпеченість підприємства оборотним капіталом	20,4	20,1	19,9	24,5	21,9
Рівень оновлення основних засобів	20,4	20,1	20,3	23,7	22,7
Рівень інноваційно-технологічного розвитку	18,4	20,1	20,3	23,3	22,6
Інвестиційна компонента					
Частка капітальних інвестицій в активах підприємства	20,2	20,2	21,2	19,4	18,0
Рівень ефективності капітальних інвестицій	20,9	20,0	20,9	20,4	21,2
Рівень реінвестованого прибутку	20,5	19,8	17,0	20,3	19,3
Чиста приведена вартість інвестицій	18,2	20,0	20,1	19,5	20,2
Рівень дохідності грошових потоків	20,3	20,0	20,9	20,4	21,2
Грошово-кредитна компонента					
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	19,3	20,4	20,5	20,4	20,4
Тривалість обороту грошових коштів	17,4	18,6	18,7	18,6	18,6
Коефіцієнт покриття короткострокових боргів	21,6	20,4	20,5	20,4	20,4
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	20,6	20,4	20,5	20,4	20,3
Співвідношення приросту власного капіталу та приросту валюти балансу	21,1	20,4	19,8	20,4	20,4
Боргова компонента					
Частка боргових зобов'язань у реалізованій продукції підприємства	13,5	21,1	20,6	22,2	21,1
Коефіцієнт фінансової залежності	26,2	21,1	20,3	22,1	21,1
Частка платежів за борговими зобов'язаннями в активах підприємства	11,4	21,1	22,4	22,1	21,1
Частка короткострокових кредитів банків у собівартості реалізованої продукції	22,7	15,5	16,4	12,4	15,6
Частка прострочених боргових зобов'язань в активах підприємства	26,2	21,1	20,3	21,3	21,1
Фінансово-господарська компонента					
Рівень рентабельності власного капіталу	19,7	19,8	18,9	20,0	19,7
Співвідношення доходу та вкладеного капіталу	20,2	20,1	21,0	20,2	20,1
Продуктивність праці	19,9	19,9	19,2	19,5	20,0
Коефіцієнт платоспроможності	20,2	20,1	21,3	20,2	20,1
Коефіцієнт фінансової автономії	20,0	20,1	19,6	20,2	20,1
Страхова компонента					
Частка кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування у поточних зобов'язаннях підприємства	7,3	11,4	14,7	7,4	10,8
Рівень надійності постачальників	23,4	23,0	21,7	23,4	22,5
Рівень надійності покупців	23,0	21,9	20,9	22,9	22,1
Коефіцієнт самострахування бізнесу	23,2	22,8	22,4	23,4	22,4
Якість ризик-менеджменту	23,1	20,9	20,3	22,9	22,3

Якщо вести мову про боргову компоненту конкурентоспроможності підприємства, то дещо в меншій мірі її визначає такий індикатор, як «частка короткострокових кредитів банків у

собівартості реалізованої продукції» (лише 15,6 %), тоді як інші характеристики визначають цю складову на понад 21 %. Таким чином, можемо констатувати, що менеджменту підприємства слід більшу увагу приділяти управлінню внутрішніми позиками, ніж розраховувати на банківські кредити та позики, принаймні з позиції гарантування належного рівня конкурентоспроможності цього суб'єкта господарювання.

За даними 2023 року можемо стверджувати про практично рівноцінний вплив на конкурентоспроможність підприємства ефективності використання всіх груп його ресурсного забезпечення з дещо нижчим рівнем вагомості рентабельності вкладеного у бізнес капіталу і це логічно, адже значення цього параметра в меншій мірі на пряму впливає на фінансово-економічну ефективність господарювання як цього підприємства, так і в цілому. На противагу, вищу значимість в аспекті конкурентоспроможності бізнесу мають параметри ефективності використання доходу та вкладеного в бізнес капіталу (20,1 %), персоналу (20,0 %), а також стан платоспроможності (20,1 %) та фінансової стійкості (20,1 %) підприємства.

Звернімо увагу, що в системі страхової компоненти конкурентоспроможності підприємства найслабшим виявився рівень вагомості частки кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування у поточних зобов'язаннях підприємства (лише 10,8 % станом на 2023 р.). Інші ж індикатори мають значно вищий та практично рівнозначний вплив на рівні біля 22 %. Йдеться про надійність постачальників, покупців, якість ризик-менеджменту та самострахування бізнесу. Саме до цих параметрів має бути прикутою прискіплива увага менеджменту аналізованого в дослідженні підприємства.

У результаті ідентифіковано найнижчі значення інвестиційної компоненти конкурентоспроможності. Значення цієї складової в жодному з років аналізованого періоду не перевищували 0,6. Та більше того, наявною стала тенденція до зниження рівня інвестиційної складової досліджуваного підприємства, що негативно.

З іншого боку, найвищими були значення страхової складової конкурентоспроможності підприємства. Значення цієї компоненти коливалися на рівні 0,8 і показник був найвищим у 2020 р. Надалі значення показника знижувалися, що негативно, однак, навіть станом на 2023 р. значення цієї складової конкурентоспроможності досліджуваного підприємства було найвищим з-поміж всіх інших компонент.

З отриманих даних чітко простежується середній рівень таких складових конкурентоспроможності підприємства, як грошово-кредитна, боргова, фінансово-господарська, а також середній на загал та дещо нижчий в порівнянні з вказаними складовими ресурсної конкурентоспроможності бізнесу.

Таким чином, задля подальшого зміцнення конкурентоспроможності керівництву підприємства слід передусім працювати над підвищенням значень таких показників, як обсяги та частка капітальних інвестицій в його активах, рівень реінвестування прибутку, ефективність капіталовкладень та доходність грошових потоків. При тому важливо також покращувати ресурсне забезпечення бізнесу, зміцнювати параметри боргової, фінансово-господарської та грошово-кредитної конкурентоспроможності.

Більше того, вирішення таких завдань актуальне й з позицій високого рівня значущості, до прикладу, інвестиційної складової конкурентоспроможності, рівень якої у 2023 р. склав 19,2 %.

При тому, високою залишалася також і значущість інших з вказаних (що потребують підсилення) компонент конкурентоспроможності підприємства, а саме фінансово-господарської (19,0 %), боргової (18,1 %), грошово-кредитної (19,0 %). Важливо звернути увагу й на те, що рівень вагомості зазначених функціонально-структурних складових конкурентоспроможності досліджуваного підприємства у 2019-2023 рр. здебільшого характеризувався тенденцією до зростання. Окрім того, в складному середовищі агресивної війни чинники саме за цими компонентами мають найбільший вплив на конкурентоспроможність вітчизняного бізнесу.

Доводиться констатувати низхідну динаміку композиційного індексу, що негативно. Станом на 2023 р. інтегральне значення конкурентоспроможності підприємства склало 0,569, що відповідало діапазону низького рівня конкурентоспроможності.

Найвищим був рівень конкурентоспроможності досліджуваного підприємства у 2020 р. Тоді значення інтегрального індексу становило 0,715, що відповідало діапазону помірного рівня конкурентоспроможності бізнесу.

Однак, починаючи з 2021 р., значення конкурентоспроможності підприємства почали знижуватися, що негативно та є свідченням послаблення параметрів конкурентоспроможності фінансово-господарської діяльності цього підприємства.

Відтак, вважаємо, що екзистенційним викликом для керівництва цього суб'єкта господарювання має стати не тільки зупинення негативної тенденції до зниження рівня конкурентоспроможності бізнесу, але й повернення, що мінімум, до помірному рівня з подальшим закріпленням і зміцненням позицій.

Проте для цього топ-менеджмент підприємства має ухвалити відповідну стратегію та програму заходів, які мають бути реалізованими у таких цілях. При тому провідним елементом політики зміцнення конкурентоспроможності підприємства та її складових має слугувати якісний та ефективний механізм політики в цій сфері, на обґрунтування положень якого спрямовуються результати досліджень, викладені у третьому розділі цієї роботи.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Забезпечення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання є ключовим завданням топ-менеджменту, від якого залежить успішність бізнесу як на тепер, так і у майбутньому. Керівництво бізнес-одиниці повинно уважно та на постійній основі планувати і впроваджувати в господарську практику відповідні заходи для ефективного управління та посилення конкурентоспроможності підприємства на довгостроковий період.

Якісний менеджмент завжди ґрунтується на ретельній та аналітичній інформаційній базі. У сучасних умовах ця база відома як бізнес-статистика у системі управління функціонуванням та розвитком суб'єкта господарювання для забезпечення її конкурентоспроможності. Важливо, щоб фахівці з управління мали повний огляд ситуації, або, точніше, дані, які систематично розкривають якість та ефективність внутрішніх та зовнішніх бізнес-процесів підприємства.

У цьому дослідженні представлено авторський підхід до застосування бізнес-статистики під час композиційного аналізу стану конкурентоспроможності підприємства. Для цього виокремлено 6 функціонально-структурних складових конкурентоспроможності – ресурсну, інвестиційну, грошово-кредитну, боргову, фінансово-господарську та страхову. За кожною зі складових підібрано по 5 індикаторів, які її розкривають та характеризують. Зі застосуванням методу головних компонент визначено коефіцієнти вагової значущості індикаторів, а також обчислено інтегральні значення спершу функціонально-структурних складових, а надалі – загалом конкурентоспроможності підприємства. У результаті ідентифіковано найнижчі значення інвестиційної компоненти безпеки. Значення цієї складової в жодному з років аналізованого періоду не перевищували 0,6, а також наявною стала тенденція до її зниження, що негативно. З іншого боку, найвищими були значення страхової складової конкурентоспроможності підприємства. З отриманих даних чітко простежується середній рівень таких складових конкурентоспроможності підприємства, як грошово-кредитна, боргова, фінансово-господарська, а також середній на загал та дещо нижчий в порівнянні з вказаними складовими ресурсної конкурентоспроможності бізнесу. Станом на 2023 р. інтегральне значення конкурентоспроможності підприємства склало 0,569, що відповідало діапазону низького рівня конкурентоспроможності. Найвищим був рівень конкурентоспроможності досліджуваного підприємства у 2020 р. – 0,715, що відповідало діапазону помірному рівня конкурентоспроможності суб'єкта бізнесу. Однак, починаючи з 2021 р., значення конкурентоспроможності підприємства почали знижуватися, що негативно та є свідченням послаблення параметрів конкурентоспроможності фінансово-господарської діяльності аналізованого в дослідженні підприємства. Відтак, екзистенційним викликом для керівництва цього суб'єкта господарювання є зупинення негативної тенденції до зниження рівня конкурентоспроможності бізнесу, а також повернення, що мінімум, до помірному рівня з подальшим закріпленням і зміцненням позицій.

Подальші наукові дослідження у цьому напрямі стосуються удосконалення методики аналізування організаційно-управлінських інновацій в сфері бізнес-статистики як інформаційно-аналітичної основи у системі управління конкурентоспроможністю суб'єктів господарювання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бай Ц., Кухарук А. Аналіз конкурентоспроможності підприємства: зміст та фактори впливу. *Економіка та суспільство*. 2024. № 66. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-92>.
2. Виноградова О. В., Куценко О. В. Методичні підходи до оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємств сфери послуг. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2015. № 2. С. 97-101.
- 3.

4. Жалдак Г. П., Мамаджанов А. Р. Напрями та методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. *Економічний вісник НТУУ*. 2022. № 22. С. 52-59.
5. Лупак Р. Л., Польова І. М., Васильців В. Г. Управління покращенням інвестиційного забезпечення підприємств. *Бізнес Інформ*. 2015. Вип. 12. С. 88-92.
6. Малій О. Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2016. № 2. С. 71-74.
7. Рибалко Н. О. Фінансові ресурси – основа діяльності підприємств. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2009. № 3 (94). С. 27-29.
8. Рудченко І. В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства. *Сучасні питання економіки і права*. 2011. Вип. 1. С. 16-19.
9. Смесова В. Л., Іщенко І. О. Інновації як основа підвищення якості продукції та забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2020. Вип. 43. С. 76-82.
10. Фоміних В. І., Безпалова Д. І., Довгопола А. Д. Аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2017. № 27 (2). С. 61-64.
11. Чех Л. М., Корогодова О. О. Інноваційний розвиток економіки України в умовах Індустрії 4.0. *Актуальні проблеми економіки та управління*. 2020. № 14. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/205849>.
12. Рушишин Н. М. Теоретико-методологічні засади та прикладні інструменти реалізації потенціалу банківської системи в забезпеченні структурного реформування економіки : монографія. Львів : СПОЛОМ, 2020. 404 с.
13. Уразалієв Р. М., Васильців Т. Г. Узагальнення концептуальних основ економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21 (2). С. 153-158.
14. Vasylytsiv T. The Economic Security of Ukraine Business: Strategy and Mechanisms for Strengthening. 2008. Lviv: Aral.
15. Lupak R., Mizyuk B., Zaychenko V., Kunytska-Iliash M., Vasylytsiv T. Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2022. Vol. 8 № 1. P. 70-88.

References:

1. Bai, Ts., Kuharuk, A. (2024). Analysis of enterprise competitiveness: content and influencing factors. *Economy and society*. no. 66. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-92>.
2. Vinogradova, O. V., Kutsenko, O. V. (2015). Methodological approaches to assessing the level of competitiveness of service enterprises. *Economics. Management. Business*. № 2. pp. 97-101.
3. Zhaldak, G. P., Mamadzhanov, A. R. (2022). Directions and methods for assessing the level of competitiveness of an enterprise. *Economic Bulletin of NTUU*. no. 22. Pp. 52-59.
4. Lupak, R. L., Poleva, I. M., Vasylytsiv, V. G. (2015). Management of the improvement of investment provision of enterprises. *Business Inform*. Iss. 12. pp. 88-92.
5. Malij, O. Gh. (2016). Financial resources of enterprises and sources of their formation: theoretical aspects. *Actual problems of innovative economy*, no. 2, pp. 71-74.
6. Rybalko, N. O. (2009). Financial resources are the basis of enterprise activity. *Formation of market relations in Ukraine*, no. 3 (94), pp. 27-29.
7. Rudchenko, I. V. (2011). Improving the mechanism of financial resources management of the enterprise. *Modern issues of economics and law*, no. 1, pp. 16-19.
8. Smiesova, V. L., Ishchenko, I.O. (2020). Innovation as the basis of increasing product quality and ensuring competitiveness of the enterprise. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Economics and management*, vol. 43, pp. 76-82.
9. Fominykh, V. I., Bezpalova, D. I., Dovghopola, A. D. (2017). Aspects of formation and use of financial resources of the enterprise. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Economic sciences series*, no. 27(2), pp. 61-64.
10. Chekh, L. M., Korohodova, O. O. (2020). Innovative development of ukrainian economy in Industry 4.0. *Actual Problems of Economy and Management*, vol. 14. URL : <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/205849>.
11. Urazaliyev, R. M., Vasylytsiv, T. G. (2011). Generalization of the conceptual foundations of economic security of the enterprise. *Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*. Issue 21 (2). pp. 153-158.
12. Vasylytsiv, T. (2008). The Economic Security of Ukraine Business: Strategy and Mechanisms for Strengthening. Lviv: Aral.
13. Lupak, R., Mizyuk, B., Zaychenko, V., Kunytska-Iliash, M., Vasylytsiv, T. (2022). Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. Vol. 8. no. 1. pp. 70-88.

METHODOLOGICAL AND APPLIED ASPECTS OF BUSINESS STATISTICS IN THE FIELD OF
MANAGEMENT OF THE COMPETITIVENESS OF A BUSINESS ENTITY

OSTAPCHUK Olha
Khmelnitskyi National University

The article emphasizes the role and importance of the development and use of information and analytical support in the processes of managing the competitiveness of a business entity. As a relevant basis, business statistics are considered as a new direction of the formation of statistical data on the course of economic processes and phenomena, but not at the level of the national economy, its functional spheres, regions, branches of the economy, etc., and at the level of business processes of the entity, directly in its internal and external environment. It is pointed out that competitiveness serves as a critically important characteristic of an economic agent's ability to sustain functioning and viability in conditions of instability and uncertainty. It is noted that competitiveness in itself is a systemic and complex characteristic. Therefore, for its analysis and evaluation, an extensive system of data collected in the course of business analytics of the economic entity is necessary. Therefore, the purpose of the research was to define and generalize the methodological and applied aspects, as well as to develop solutions for business statistics in the management system of the economic entity's competitiveness. A system of methodology of business statistics analysis and diagnosis of the state of competitiveness of the enterprise has been developed. Imperatives and basic provisions for strengthening the competitive positions of enterprises have been determined. The system of indicators of business statistics for managing the competitiveness of an economic entity is presented in the form of internal and external blocks. The goals and objectives of the company's policy to strengthen its competitive positions are indicated. The scientific novelty of the obtained results lies in the further development of methodical approaches to analyzing the state and level of competitiveness of economic entities.

Keywords: business, enterprise, economic entity, competitiveness, management, business processes, business statistics, indicators, analysis method, policy of provision.